

Kristin Juliussen har utgitt sin første roman, et rettsdrama med en tannlege som hovedkarakter. Foto: Kristin Aksnes.

Tannlege tiltalt

Dette marerittet er oppdiktet, av Kristin Juliussen, som kommer med sin første roman nå i sommer. Det er et rettsdrama, der den tiltalte kvinnen, Birgit (61), har levd stille, rolig og uten store konflikter, som tannlege. Så raser alt.

ELLEN BEATE DYVI

Vi snakker om en alvorlig drapssak, der offeret er tiltaltes sønn – en profilert eiendomsmegler. Saken har vakt stor interesse, også medienes, og det er relativt folksomt på tilhørerplass i rettssalen de fem dagene saken pågår. Hvordan er det å være midt i det, når en sak får så mye oppmerksomhet?

Tannlegen, den ordentlige Birgit, som aldri har vært i nærheten av en lignende situasjon, og som trives lengst mulig unna rampelyset, opplever sitt livs drama. Aktor er en som sjelden eller aldri taper en sak, mens forsvareren, som riktignok har vært i retten med en del saker, aldri har hatt en drapssak tidligere. Birgit følger med, observerer og tolker, frykter og håper – og er langt på vei prisgitt en slugger av en aktor, dommer og meddommere og ikke minst sin egen forsvarer.

– Hvordan fant du på at det var denne romanen og denne fortellingen du skulle skrive?

– Det er en historie jeg har hatt lyst til å skrive lenge. Jeg har lenge hatt interesse for det som skjer i en rettssal, prosessen, det mellommenneskelige, og hvordan det er å være i rollen som tiltalt, med alt som står på spill. Birgit er livredd for å bli dømt og tape alt, og som tiltalt opplever hun allerede at mye er tapt.

Systemet blir ikke bedre enn personene som innehar de ulike rollene. Og dette er tema i romanen. Er de involverte gode nok? Er dette sånn det skal være? Blir tiltalte ivaretatt?

Det går ikke alltid bra. Justismord forekommer, også her i landet.

Både filmer, serier og bøker om rettssaker interesserer meg og har gjort det lenge. Jeg har blant annet lest bøkene til Bjørn Olav Jahr, om Viggo Kristiansen og Birgitte Tengs-saken i forbindelse med dette romanprosjektet. (Jahr arbeider nå med en bok om Torgersen-saken, der tannbittbeviset sto sentralt ved domfellelsen i 1958, red.anm.)

Interessen for rettssystemet og rettssalen oppsto tidlig hos meg, og er antagelig bakgrunnen for yrkesvalget mitt. Jeg er utdannet jurist, og jeg er også advokat. Jeg jobber riktignok ikke med strafferett, men med arbeidsrett. Å skrive fiksjon er noe jeg driver med ved siden av – og det er ikke noe jeg har snakket om på jobben, og bare til noen ganske få, før nå. Tannlegen min vet det ikke, for eksempel.

Hvorfor tannlege?

Vi vet ikke hvordan det går i denne saken. Kristin Juliussen røper heldigvis ingenting om hvordan det ender. Vi venter på boken, som er rett rundt hjørnet når vi snakker med henne.

Det vi forstår er at tiltalte får noen vanskelige dager i retten, og at hendelsesforløpet rundt dødsfallet til tiltaltes sønn, den kjente eiendomsmegleren, sakte avsløres. Hva skjedde egentlig da han døde?

Hvordan er Birgit havnet i denne situasjonen? Er hun skyldig etter tiltalen? Blir hun dømt?

Dramaet starter idet retten er satt, og historien utvikler seg ved hjelp av tilbakeblikk og beskrivelser av det som skjer i retten. Ikke minst får vi innsikt i alt som foregår av observasjoner og tilhørende tanker i tiltaltes hode i løpet av de fem dagene saken går for åpen rett.

– Kan du si noe om hvorfor du valgte at tiltalte skulle være tannlege?

– Ja. Jeg ville ha en person som er god til å observere og til å lese kroppsspråk og mimikk. Det tror jeg tannleger er. Jeg innbiller meg det, i hvert fall – og det er også naturlig. Hovedpersonen, Birgit, har valgt yrket bevisst. Hun vil gjerne omgås og ha med mennesker å gjøre, og gjerne komme tett på, men helst uten å måtte snakke noe særlig. Hun er ikke den som vil stå på en scene, eller lede møter og sånne ting. Hun er introvert. Hun tenker mye, og reflekterer over det hun ser og observerer. For henne er tannlegeyrket perfekt. Der kan hun gjemme seg, bak munnbindet, og samtidig komme i kontakt med mange mennesker og bare én av gangen. Hun slipper å snakke mye, og pasientene får heller ikke snakket mye. Dette passer vår hovedperson.

Ved å velge en tannlege som hovedperson har jeg funnet en kobling mellom min interesse for rettssystemet og en måte å utforske det på – gjennom hovedpersonen som utsettes for dette systemet og hennes mange observasjoner og tanker underveis.

Birgit liker ikke offentlighet. Hun liker det fokuserte arbeidet. Stille, alene med pasienten i behandlingsrommet. Som tannlege er hun vant til at det er hun som kan, og at pasienten er avhengig av at hun stiller riktig diagnose, og gjør en god jobb. Hun var stolt av å være den tannlegen hun var. Nå er hun sårbar og prøver desperat å få kontroll. I rettssalen sitter hun for det meste passiv, og observerer. Vi får høre hennes indre monolog. Hva skjer når en tidligere pasient kommer for å vitne? I en rettssak kan tidligere hendelser bli tatt ut av sammenheng, og brukes. Ting som er skjedd i livet får en ny funksjon og en betydning du aldri tidligere kunne tenke deg.

I denne situasjonen har Birgit valgt en forsvarer som hun kjenner fra før, nærmest en venninne, fra kantinen på arbeidsplassen, og med dette får de begge nye roller. Advokaten tar styringen. Birgit blir den som må spørre, og som får svar hun kanskje ikke kan godta. Det er avgjørende for Birgit at advokaten tror på henne, at hun vet at hun er en ryddig person, en nyttig samfunnsborger, med et ryddig liv. Kristin Juliussen røper at det er rom for konflikt, og et maktforhold, også mellom to parter som er på samme side i rettssaken.

Vi venter i spenning, på boken som kommer i bokhandelen før sommerferien.